

## OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

### RAZPRAVA O POROČILU SVETA ZA KULTURO

Na 14. skupni seji obeh zborov je Okrajni ljudski odbor razpravljal o poročilu Sveta za kulturo. Poročilo je bilo objavljeno v 99. številki »Glasnika« z dne 25. decembra 1956. Ker so bili na seji obravnavani važni problemi kulture v ljubljanskem okraju, objavljamo v izločku razpravo.

Dr. Heli Modic, predsednik Sveta za kulturo, je podal k že objavljenemu poročilu dodatno poročilo, kakor sledi:

Od časa, ko je prejšnji Svet za kulturo poročal bivšemu MLO do danes, je poteklo približno leto dni. V tem času so nekatera pojmovanja kulturnih vprašanj dokaj napredovala, za nekatera se moramo še boriti, pojavili pa so se z novimi razmerami čisto novi problemi, ki jih bomo morali spoznati in najti ustrezne rešitve.

Izgleda, da je končno premagana antiteza med vrhunsko in ljudsko umetnostjo, ki je takrat grozila izpodrežati naravne korenine umetnostne tvornosti in njene kvalitete, na drugi strani pa potiskala estetska hotenja širokih ljudskih plasti v brezperspektiven diletantizem. Umetniki in umetnostne ustanove so v glavnem našle pristno razmerje do publike. Ljudsko-prosvetne organizacije se zavestno in odločno bore proti starim čitalniškim oblikam in ozkemu lokalnemu diletantizmu. Prav tako tudi tisti ljudski sloji, ki prej niso imeli stika s kulturnim življenjem, očitujejo neutešeno slo po osvojitvi vseh sodobnih dosežkov na raznih področjih kulturne tvornosti. Vse to jasno izhaja iz podatkov v poročilu, drugače pa tudi biti ne more pri ljudstvu, ki doživlja demokracijo v gospodarskem procesu in vsem družbenem dogajanju. Vzporednost družbenega razvoja nam gre pri tem na roko. Mogoče se smemo že opirati na to razpoloženje v stremljenju po ohranitvi in razvijanju kulturnih postavjanj.

V razmerju do kulturnih dejavnosti pa so nastali novi problemi s prenašanjem pristojnosti na nižje organe. Pri tem imam v mislih Slovensko narodno gledališče, Slovensko filharmonijo in Srednjo baletno šolo, ki so jih republiški organi prenesli v pristojnost našega okraja, ali nižje glasbene šole in druge ustanove, ki smo jih prenesli na občinske ljudske odbore. V interesu dekoncentracije oblasti in utrditve lokalnih organov je vsekakor želeli, da se čimveč zadev prenese v pridojnost nižjih organov. Razveseljivo je tudi dejstvo, da ti organi v večini primerov prav lepo skrbijo za prevzete ustanove. Pripravljenost podpirati kulturne ustanove, ki presegajo lokalni pomen, je vprašanje zelo razvite zavesti. Pri ozkih gmotnih razmerah in nepokritih najosnovnejših življenjskih potrebah, kot so stanovanja, osnovne šole in podobno, je težko doseči potrebno večino za sprejem ustreznih kre-

ditov. V obstoječih razmerah zato ne bi bil noben uspeh posebne politične modrosti, nahujskati zборе volivcev proti kreditom za potrebe kulturnega razvoja.

Ko je občina Center spremenila nižjo glasbeno šolo v zavod s samostojnim finansiranjem, ni kazala nobene potrebe po tako imenovanem kooperativnem federalizmu. Za uveljavitev svoje kulturne politike izven svojih meja v okraju, je iskala zaslombe pri organizacijah mimo našega Sveta za kulturo. Občinski Svet za kulturo nam je celo odklonil vpogled v materialije za njihovo odločitev in zatajil resolucije, ki jih je prejel s terena. Naš svet je vendar razpravljal o tej odločitvi ObLO Center, ker je smatral stvar širšega in načelnega pomena. Stališče našega sveta je, da glasbene šole ne bi smele biti navezane na lastne dohodke, in sicer zato ne, da ne bi ponujale svojih uslug po pridobitnem načelu, nadalje zato, ker bi težko vnaprej planirale potrebno subvencijo in ker bi ob prehodu nastajale nepotrebne težave z reševanjem uslužbenskih razmerij. Zvišanje šolnine bi se dalo doseči brez spremembe značaja zavoda s tem, da bi se spremenil razpon v republiškem navodilu za vso Slovenijo. Socialna diferenciacija pri šolninah, ki jo je navajala občina kot glavno osnovo, se je že prej prakticirala, ne da bi se s tem kršili obstoječi predpisi. Tega svojega stališča svet ni sporočil občini, ker ga občina ni vprašala za mnenje, menili pa smo, da ne smemo občine motiti pri njenem osamosvajanju. Vam pa o tem poročam, ne da bi vam predlagal, da naše stališče odobrite, ker sedaj to vprašanje rešuje — ne na našo zahtevo — republiški organ.

Podobna vprašanja se odpirajo glede ustanov republiškega pomena, ki so bile prenesene v pristojnost našega okraja. Kot republiško središče vzdržuje OLO Ljubljana dolgo vrsto deficitnih ustanov republiškega pomena in to tudi iz pristojnosti drugih svetov. Svojedobno je bivši MLO odklonil strah, ki so ga izražale republiške kulturne ustanove pred nerazumevanjem zborov proizvajalcev za primer, če bi prišle iz republiške v mestno pristojnost. Vendar je bil takrat proti prenosu, pa ne zaradi materialnega bremena, marveč zato, ker je menil, da so republiški organi po naravi svojega dela na vseh drugih področjih tudi v zadevah kulture najbolj poklicani in usposobljeni za pravilne odločitve v slovenskem merilu. In res, kako naj okraj ali mesto s svoje perspektive odloči, kaj je za slovenski narod kot celoto najbolj utemeljeno.

No, že pred leti smo dobili Srednjo baletno šolo brez vseh formalnosti, lani pa Slovensko narodno gledališče in Slovensko filharmonijo

po odloku Ljudske skupščine. Odlok je bil sprejet z večino glasov in pravi med drugim, da ne smemo teh ustanov na lastno pest napraviti. Naša dolžnost je torej, da po najboljših močeh skrbimo za materialne pogoje njih dela in obstoja, vse drugo pa prepustimo organom družbenega upravljanja. Kaj čuda, če se v okviru OLO pojavljajo glasovi, da so to nezakonski otroci, ki smo jih dobili v rejo, podobno kot je rečeno za nekatere republiške ustanove, da izpodrivajo naše, kot n. pr. Glasbena akademija našo Srednjo glasbeno šolo, da se mora potikati na petih različnih mestih, Akademija za igralsko umetnost, ki ovira prostorski razvoj Mestnega gledališča, Akademija za likovno umetnost, ki zaseda prostore gimnazije, in podobno. Drugi poudarjajo hipertrofijo kulturnih ustanov v primeri z gmotnimi sredstvi, s katerimi razpolagamo. Pravijo, da je naša kultura orjak na šibkih nogah. Toda: prvič — pri majhnih narodih je kultura zmerom orožje samoobranbe in samoohranitve, kar ljudstvo spontano občuti, drugič — ne smemo primerjati današnjega kulturnega fundusa s stanjem v stari Jugoslaviji; če gre po vsem svetu razvoj naprej, pri nas pa še posebej, bi stagnacija na kulturnem področju pomenila ne samo disproporcijo, ampak oviro ostalega družbenega razvoja. Končno pa vidim v takem gledanju nezaupanje v možnost organskega razvoja socialističnega gospodarstva. Če je bilo mogoče s sredstvi prvotne akumulacije (zaplembe, nacionalizacije, ekspropriacije itd.) postaviti kolosa, ki ga ne bi mogli vzdrževati iz redne akumulacije socialističnega gospodarstva, ki to pomenilo bankrot sistema. Mislim pa, da gre pri tem le za odnos do različnih družbenih potreb in za ustrezno porazdelitev sredstev.

Če gre v mnogih jugoslovanskih pokrajinah šele za prebujenje kulturnega življenja, s tem ni rečeno, da smemo našega kolosa likvidirati. Iz poročila razvidite, da je celo v okviru našega okraja podobno razmerje. Medtem ko v kmečkem dolenskem in notranjskem predelu, ki v kulturnem pogledu malo konsumira, tudi malo vlagamo, in to le z namenom, da tam prebudimo kulturno življenje, pa v Ljubljani in industrializiranem gorenjskem predelu trošimo več, ker nočemo napraviti tradicije in že prej ustvarjenih pogojev.

Investicije Sveta za kulturo so vsa leta dokaj nizke, vendar so uspehi vsakomur vidni. So pa te investicije po svoji gospodarski vlogi in družbenem pomenu dokaj raznovrstne. Ljubljana doslej ni imela investicij, ki bi bile namenjene zgolj reprezentativnim svrham. Večinoma so šle v gradnje in obnove dela s funkcionalnim namenom (Križanke, kino dvorana itd.), ki se v razmeroma kratkem času popla-

čajo, če že ne direktno v okrajni proračun, pa vsekakor v družbeni dohodek našega teritorija. Spomenikov v sami Ljubljani skorajda nismo gradili. Vendar bomo morali v bodoče tudi v take namene zrtvovati. Mislimi moramo na spomenik tov. Kidriču, Tonetu Tomšiču (ki bi ga morda postavili prihodnje leto v proslavitev 15. obletnice prve slovenske brigade). V naslednjem letu bo 40. obletnica Cankarjeve smrti. Tudi Cankar v mestu nima spomenika. Mislim pa, da bom lažje dobil vaš pristanek za te vrste investicij, kot pa za potrebo naših živih kulturnih ustanov. Ko sem pred več kot enim mesecem s tega mesta opozoril OLO na položaj Srednje baletne šole, sem dobil samo neresne predloge, s katerimi so me odborniki napotili na take institucije, pri katerih so že sami v podobni situaciji doživeli neuspeh. Svet za kulturo se ne more strinjati s takim odnosom LO do problemov ohranitve naše kulturne dedščine in je upravičeno zaskrbljen glede možnosti svojega nadaljnjega dela. Bilo bi neokusno, da vam na tem mestu poročam o vseh poteh in prizadevanjih, ki jih je s tem v zvezi imel Svet za kulturo, njegovi člani in še druge prizadete institucije. Če LO tudi na tej seji ne bo zavzel iskrenejšega stališča, Svet za kulturo ne more prevzeti odgovornosti za ukinitve Srednje baletne šole. Morda boste lahko že čez 14 dni glasovali o njeni ukinitvi.

Podoben odnos do kulturnih institucij je kriv, da umetnostne akademije spodbivajo naše okrajne ustanove, ker ni nikjer resne želje, da dobe akademije ustrezno stavbo.

Se najlažje je zagovarjati take investicije, kot je koncertna in kino dvorana za Gradisovo palačo na Titovi cesti. V poročilu je z lepo ekonomsko analizo prikazano, kako bi se s smotrno gradnjo v etapah vložena sredstva deloma že med gradnjo amortizirala in kako bi bila družbi vrnjena razmeroma velika sredstva že v kratkem času.

Tovariši odborniki, iz poročila in teh mojih pripomb razvidite, da se je v delu Sveta za kulturo nabralo toliko perečih vprašanj, ki morajo biti rešena, da bomo lahko uresničevali kulturno politiko OLO. Zato prosim, da nam v razpravi nakazete nadaljnjo pot.

O poročilu so razpravljali odborniki Vinko Stržaj, Franc Grdodolnik, Henrik Zdešar, Ostoj Tuma, Kamilo Marinc, Alojz Matelič, Franc Camernik, Miha Berčič, dr. Marijan Dular, Georgij Kostjukovsky in dr. Marijan Dermastia.

Vinko Stržaj, odbornik z Rakeka, in Franc Grdodolnik, odbornik iz Rovt pri Logatcu, sta razpravljala o kulturi na podeželju. Vinko Stržaj je izjavil: Opazil sem, da so za Notranjsko in Dolenjsko na razpolago zelo majhna sredstva za razvijanje kulture. Vem, da so bile kultura, prosveta in izobrazba prej v teh krajih na višji stopnji, kot pa so danes. Kdo ne ve, da so bile v Cerknici, Starem trgu itd. skoraj vsak mesec po ena ali dve kulturni prireditvi raznih ljudskih organizacij. Danes pa imamo tam samo en

kino. Res je sicer, da je bilo včasih ponekod precej strankarske zagrizenosti, toda ugotoviti moramo, da se je delalo na vse strani. Sleherni vaški mladinci se je udeleževal v enem ali drugem taboru, v življenju pa mu je to kasneje koristilo. Sedaj pa mladina čisto nima kam iti. Mnenja sem, da bi bilo treba dramatično tudi na Notranjskem in Dolenjskem poživiti, ker drugače bomo lahko ugotovili kulturno nazadovanje v teh krajih. V mestih lahko človek vidi vse mogoče kulturne prireditve, pri nas pa nič ali pa premalo. Mnenja sem, da ne smemo podeželskih ljudi zadostiti samo s ceninimi filmi, pač pa tudi z drugimi oblikami kulturno-prosvetne dejavnosti, kot so dramatika, pevski zbori itd.

Tovariš Franc Grdadolnik pa je izjavil: Na podeželju, posebno v manjših krajih, ne najdemo tistega kulturnega udejstvovanja, kot bi bilo potrebno. Mnenja sem, da bi bilo potrebno zbrati sredstva za zadovoljitev kulturnih potreb ljudi, ki so odrezani od večjih centrov. V podeželske kino dvorane je ogromno naval. Pri nas imamo n. pr. premajhno dvorano, da bi lahko sprejela vse ljudi, ki so željni predstav. Kjer imamo kino dvorane, mislim, da bi bilo dobro, če bi prišle na podeželje gostovat igralske skupine. Mnenja sem, da bi moral biti kulturni stik mesta s podeželjem večji, kot je bil doslej. Ker pa tega sedaj nimamo, se zatekajo ljudje čisto v gostilne. Zato poudarjam, da bi bilo treba resno misliti o tem, da take kraje obiščejo dramske skupine.

Nato je razpravljala Henrik Zdešar o šoli za umetno obrt v Ljubljani. Opozoril je odbornike na kritično stanje v tej šoli. Na posvetovanju, ki je bilo v Bohinju, so učenci namreč iznašali take stvari, ki niso šole v čast. Učenci so iznesli, da šola nima naprej določenega programa za pouk in da pravzaprav ne vedo, za kakšno panogo se šolajo. Iz poročila je bilo razvidno, da niso na razpolago sredstva in da je šola bolj vegetirala kot resnično živeča. Ne smemo pa dopustiti, da bi šola, ki ima 115 dijakov, vegetirala. Tov. Zdešar je predlagal zato, da Svet za šolstvo razpravlja o tej šoli in da se imenuje komisija, ki bo pregledala stanje na tej šoli. Treba je pregledati, kakšno je vodstvo te šole in vprašati tudi učence za mnenje v pogledu delovanja te šole. Tov. Zdešar je v razpravi nadalje omenil, da si težko predstavlja, kako bo šola vzgajala učence v umetni obrti, če nima svojih delavnic, niti dobrega šolskega pouka. Iz poročila pa je razvidno, da šola sploh nima delavnic.

Odbornik Ostoj Tuma je razpravljala med drugim tudi o glasbeni vzgoji in je zastopal stališče, da bi morale glasbene šole naučiti ljudi, da bodo spoznali osnovne pojme glasbe, to se pravi, da bi se vsaj v osnovi spoznali na glasbo. Ni pa nujno potrebno, da bi moral vsakdo igrati kakšen instrument. Na ta način bi se vzgajala koncertna publika. O Baletni šoli pa je izrazil mišljenje, da je treba dati tej šoli širši značaj, da ne bi vzgajala samo poklicnega baleta, pač pa tudi ritmično vzgojo. Na noben način pa ne bi smeli te šole ukiniti.

Odbornik Kamilo Marinc je govoril o Pionirski knjižnici. Pionirska knjižnica je vzgajališče naših najmlajših. Ona je najlepši primer, na kakšen način lahko našim najmlajšim nudimo politično in kulturno vzgojo. Tov. Marinc se je za-

hvalil vsem tistim, ki so omogočili ustanovitev Pionirske knjižnice in ki to vzgajališče vodijo. Ljudski odbor je pozval, naj skuša najti potrebna finančna sredstva za razširitev njenega delovanja. Na to vzgajališče, ki je vzor vzgoje socialističnega človeka, je tak naval, da veliko otrok sploh ne more biti sprejetih. Končno je tov. Marinc izrekel posebno zahvalo Svetu za kulturo, ki skrbi za to ustanovo, z mnenjem, da s tem izraža zahvalo vseh staršev, ki imajo svoje otroke v tem vzgajališču.

Odbornik Alojz Matelič je razpravljala o kulturi z vidika proračunskih sredstev. Njegova izjava je temeljila na praksi, kakor jo je zaznala proračunska komisija. Njegovo mnenje je bilo, da bi bilo treba kulturne predstave dajati v takšnem obsegu, da bi bili tudi dohodki večji. Kot primer je dal Mestno lutkovno gledališče. Dvorana, ki je sicer zelo okusno grajena, je tako majhna, da je imel občutek, da gledalci, ki jih je majhno število tudi ob polni zasedbi, ne morejo plačati niti tistih ljudi, ki pri predstavah sodelujejo. Zato je dal predlog, da bi bilo treba te stvari preštudirati, in sicer v tem smislu, na kakšen način bi se lahko povečali dohodki od predstav.

Ljudski odbornik Franc Camernik je govoril o glasbenih šolah v občinah. Po njegovem mnenju so te šole zajele premalo gojencev iz delavskih slojev in so jih posečali večinoma otroci nameščencev. Nadalje je ugotovil, da te šole niso svoje naloge opravile tako, kot bi bilo treba ter zato tudi ni bilo pravega razumevanja za te šole s strani volivcev. Te šole so nudile tudi premalo pomoči kulturno umetniškemu društvom in Svobodam. Šole bi lahko pomagale kulturno umetniškemu društvom, Svobodam, pionirskim svetom itd. pri raznih prireditvah. Na ta način bi se šole popularizirale in bi dobile večjo pomoč s strani volivcev. Zato je bil mnenja, da je treba o teh stvareh razpravljati najprej v okviru občin, nato v okviru okraja in končno morda celo v republiškem merilu, da bi se ustvarila neka enotnost.

Ljudski odbornik Miha Berčič pa je v razpravi med drugim izjavil: Ko sem čital poročilo, sem zopet prišel do prepričanja, da se za kulturo vlagajo sicer materialna sredstva, ki pa so spričo tega, kar je povedal tov. predsednik Sveta, še vedno premajhna. Po drugi strani pa vidim, koliko kulturnih in znanstvenih ustanov ima Ljubljana. S tem v zvezi pa lahko ugotovimo, da je vpliv kulturnih ustanov v Ljubljani navzven zelo izjemen in slučajan. Te ustanove namreč niso neposredno angažirane na delo izven Ljubljane. Mi imamo danes društva, okrajne svete Svobod, ljudske univerze itd., ki hočejo organizirati prenos znanja navzven in iščejo pri tem novih oblik. Obstajajo prizadevanja, da bi vse to, kar imamo, posredovali tistim ljudem, na katerih je naša družba najbolj zainteresirana. Vzemimo primer: Ljudska univerza je organizirala tečaj srednje šolske trgovske šole. Za tečaj se je prijavilo tisoč ljudi in je popolnoma razumljivo, da ta institucija naenkrat ni sposobna zajeti vse interese. To so ljudje večinoma iz proizvodnje, ki si želijo izpopolniti svoje znanje. Mi pa smo dolžni, da jim omogočimo izpopolnjevanje znanja, saj so bili udeleženci v NOB in niso imeli prilike izpopolnjevati svoje znanje kot drugi. Ti ljudje pa nam nudijo garancijo, da bodo sredstva, ki jih

dajemo za njihovo izpopolnjevanje, tudi bogato naložena. Treba pa jim je seveda nuditi možnost, da si pridobijo tudi višje kvalifikacije.

Dr. Marjan Dular je v razpravi poudaril, da je poročilo, ki ga je podal Svet za kulturo, dokaz, da je ta svet izpolnil svoje naloge, ki so mu bile postavljene. Danes je lahko vsakomur jasno, da ni več razlogov za tisti strah, ki je obstajal ob decentralizaciji naše kulture, ko so se vrhunske kulturne ustanove prenesle na okrajne organizacije. Kljub uspešnosti pa je treba vendarle ugotoviti, da nekatere naše kulturne institucije premalo gledajo na to, da je po kulturi žejno tudi naše podeželje. Naloga vzgojne kulturne ustanove ni samo v tem, da bi vzgajala samo udeleževalce na kulturnem področju, ki stremijo za tem, da bi se udeleževali v vrhunskih kulturnih institucijah. Metoda vzgoje mora biti taka, da se absolventi teh šol pripravljajo, da dajo svoje znanje na razpolago tudi podeželju. Ne smejo pa ti ljudje stremeti samo za tem, da se pri nas usposablja, potem pa odhajajo na druge odre v inozemstvo in prenašajo svoje znanje samo izven meja naše države.

Ob koncu je dr. Marjan Dular govoril tudi o problemu knjižnic in postavil vprašanje, ali je vprašanje knjižnic zadovoljivo rešeno na podeželju. Bil je mnenja, da najhkrj temu ni tako. Potrebno pa je, da se tudi knjižnicam posveti iz okrajnega centra večja pažnja. S tem ni rečeno, da bi moral Svet za kulturo to vprašanje reševati sam neposredno. Svet za kulturo naj bi s svojo iniciativo vplival, da se to vprašanje reši. Tudi občinski ljudski odbori bi morali imeti v tem pogledu lastno iniciativo.

Tudi odbornik Georgij Kostikovsky je razpravljala o kulturi na podeželju. Bil je mnenja, da je treba o tem problemu zelo resno razpravljati. Ljudje, ki dosti potujejo po raznih krajih na podeželju, se lahko prepričajo, da se ljudje dostikrat pritožujejo, da so zapostavljeni in da je nastopilo po osvoboditvi v kulturnem pogledu v nekaterih krajih na podeželju pravo mrtvilo. Ljudje iz teh krajev se spominjajo časov v vojni, ko je bilo marsikje kulturno življenje bolj razgibano kot danes. Tako je bilo n. pr. v Žužemberku slišati, da je bilo tam za časa vojne mnogo pevskih zborov, da se je slišala beseda Cankarja, Prešerna itd., da pa sedaj nimajo nobene zabave. Predlagal je, da se skliče posvetovanje kulturnih delavcev s podeželja, zlasti prosvetni kader, s katerim bi se bilo umestno razgovarjati, kako reševati te probleme.

Nato je dal nekaj pripomb na poročilo in k razpravi predsednik okraja dr. Marjan Dermastia, ki je izjavil:

Ker je tovariš predsednik Sveta za kulturo v svojem poročilu prvenstveno z menoj polemiziral, se mi zdi potrebno, da spregovorim nekaj besed. Dejstvo je, da sem bil jaz tisti, ki je menil, da naša kulturna nadgradnja ne ustreza materialni osnovi našega okraja. Vedno sem dejal, da je treba o tej stvari resno razmisliti. V tej zvezi bi vam povedal dogodek, ki mi je ostal v spominu. Ob priliki grafične razstave je bil v Ljubljani tudi Svicar, ki je sodeloval v žiriji. Ko je bilo z velikim ponosom povedano, koliko imamo gledališč, je Svicar rekel: »Srečna zemlja, ki to zmore, mi kaj takega ne zmoremo.« To mi je prišlo sedaj na misel, ko razpravljamo o teh stvareh.

Glede samih investicij v kulturo pa sem mnenja, da je lahko formirati kulturne ustanove, težko pa jih je nato spraviti pod streho. Ako imamo n. pr. danes Umetnostno akademijo v gimnazijskem poslopju in trpi zaradi tega zdravstveno stanje otrok v gimnaziji, ki se morajo učiti v dveh izmenah in v neprežračenih prostorih, ni čudno, če postavljajo volivci vprašanja, čemu je potrebna taka akademija. Nočem reči, da so zaradi tega proti umetnostni akademiji, toda če moramo imeti slovenski narod svojo akademijo, se ne bi smela ta akademija preživljati na račun že tako majhnega ljubljanskega šolskega fonda. Umetnostno akademijo bi moral spraviti pod streho ves slovenski narod, ne pa naš okrajni ljudski odbor, ki ga že tako boli glava, ker mora reševati pereči problem šolstva. Menim, da je treba imeti do teh stvari gotove odnose in da je treba postaviti meje, s katerimi moramo računati. Vprašanje baletne šole je prav isti primer. Popolnoma se strinjam s tem, da bi bilo škoda baletno šolo ukiniti. Toda če bomo postavili vprašanje nove zgradbe za baletno šolo, mislim, da se bomo odločili prej za zidanje osnovne šole kot pa za zidanje poslopja za novo baletno šolo. Rezultat take politike je velika izbira vrhunskih kulturnih ustanov, ne moremo pa šolati otrok tako, kot bi bilo treba. Treba je torej vsako stvar postaviti na svoje mesto in najti pravilno razmerje med enim in drugim.

Z izvajanjem, ki so bila iznesena glede podeželja, se strinjam. Tudi jaz menim, da v tem pogledu zastajamo in da ljudska prosveta šepa. Toda pri tem moramo pribiti dejstvo, da samo podeželje tudi ne prispeva dovolj za kulturo. Glede tega bi vam dal sledeči primeri: v območju našega okraja so zadnje leto prejele od komisijskih razlik pri izvozu borovnice 72 milijonov dinarjev. Mislim, da bi zadruge kot osnovni ekonomski organ na našem podeželju bile dolžne, da dajo del sredstev za kulturne potrebe podeželskega prebivalstva. Če bi zadruge dale vsaj polovico omenjenega zneska za kulturne namene, bi gotovo veliko pripomogle k rešitvi tega problema. Menim, da je treba v tej stvari zavzeti jasno stališče in da ne moremo nadaljevati politike dezinvesticij mesta za račun podeželja. Treba pa je odločno postaviti problem kulturne pomoči mesta deželi. V tem pogledu se strinjam s predhodnimi diskutanti glede naših visokih kulturnih institucij. Tukaj dajem en primer: začetnik v šoli za igralsko umetnost, ki je bil zaprošen za sodelovanje na podeželskem odru, je zahteval 1000 dinarjev od vsakega občana in 15.000 dinarjev od vsake predstave. Pred te ljudi pa je treba postaviti odločno zahtevo, da pomagajo podeželju, toda ne za takšne vsote. Zato sem mnenja, da je treba o teh stvareh govoriti na naših proračunskih razpravah in postaviti pred naše kulturne ustanove zahtevo, da nam le-te vnaprej povedo programe svojega dela, ki pa morajo biti v skladu z interesi, ki jih imamo, namreč da te kulturne institucije poravnajo svoj dolg ljudstvu. Te institucije naj povedo, kakšne načrte imajo za razvijanje ljudske kulture. Ko sem postavil vprašanje operet v naših gledališčih, sem dobil odgovor, da to vprašanje nima zveze s kulturo in da se zato z operetami ne bodo bavili. Prav: toda mi dajemo sredstva in bomo dobro premislili, komu jih bomo dali. To so stvari, o katerih menim, da je potrebno teme-

ljito razpravljati v našem ljudskem odboru.

Ob tej priliki moram pohvaliti iniciativo upravnika Drame tovariša Jana, ki je razumel stvar in je predvajal dramska dela na okoliških odrih. Iniciativo upravnika Drame je treba na vsak način podpreti, kritično pa je treba oceniti preveliko zahtevnost glede opreme odrov in dvoran, ker je potrebno tudi tu računati s tem, kar pač imamo.

Naslednja stvar, o kateri menim, da je potrebno spregovoriti nekaj besed, je vprašanje organiziranja splošne ljudske zabave. Tukaj lahko odigra veliko vlogo tudi »Ljubljanski festival«, ki naj se pojavi pred ljudskim odborom s svojim programom.

Problem, ki ga je tudi treba načeti, je Sola za umetno obrt. Takšna, kakršna je danes, nima smisla, da obstaja. Predlagam, da bi se postavile samostojne mojstrske delavnice, kjer bi nadarjeni vajenci dobivali višjo izobrazbo. Morali pa bi dati tem delavnicam potrebno materialno podporo in na ta način zagotoviti njihov razvoj. Sola kot taka pa predstavlja izgubo eksistence, in sicer glede na to, ker njeni gojenci niso umetniki, imajo pa tako miselnost.

Razpravo je zaključil dr. Hell Modic z naslednjimi izvajanci:

Tovariši Ljudski odborniki! Moram se vam v imenu Sveta za kulturo zahvaliti za razpravo in za pobude, ki ste nam jih dali za naše bodoče delo in za opore našemu prizadevanju.

Najprej bi rad odgovoril na pripombo tovariša predsednika, češ da sem hotel polemizirati z njim osebeno. Tega namena nisem imel. Čeprav sem za mnenja in pojmovanja, proti katerim sem nastopil, zvedel največ v razgovoru s tovarišem predsednikom, sem vendar upravičeno domneval, da je takšno razpoloženje večine odbornikov, saj se večina odbornikov ukvarja z gospodarskimi in drugimi težkimi problemi, pa so jim zato ti bolj pri srcu, prav tako, kakor je moja poglobljena dolžnost, da skrbim za razvoj kulturnega življenja v okraju. Mišljenje tovariša predsednika sem zato smatral za posledico njegovega osebnega stika z odborniki in za odraz njegovega širokega pogleda na raznovrstne probleme okraja. Prav zato sem težave našega sveta razgrnil brez olepšavanja, da bi jih ljudski odbor spoznal, se z njimi pobavil in zavzel stališče v skladu s svojimi gospodarskimi možnostmi. Priznati moram, da me je razprava nad vse pričakovanje ugodno presenetila.

Težišče razprave je bilo na vplivu dejavnosti Sveta za kulturo in centralnih kulturnih institucij na podeželju. V tem vidim velik napredek v primeri s prejšnjo razpravo v bivšem Mestnem ljudskem odboru. To je vsekakor posledica združitve mesta z zaledjem. Takrat smo govorili o izoliranosti tako imenovane vrhunske kulture in iskali njeno razmerje do publike. Danes lahko ugotavljamo, da je pri centralnih ustanovah prodrla zavest o potrebi sodelovanja s podeželjem. Tovariš predsednik je dal kot primer direktorja Drame. Takih primerov pa je več. Tako je n. pr. težko prodrli zamisel mladinskih koncertov v Slovenski filharmoniji. Kasneje pa so isti ljudje, ki so se prej upirali, spoznali svojo zmoto in se veselili uspehov, ki so jih dosegli z mladinskimi koncerti. Tudi tu je primer, kako prodira demokratska zavest in praksa v vod-

stvu kulturnih ustanov. Po drugi strani pa se tudi teren ne zapira več pred višjimi oblikami kulturnih stvaritev. Pred kratkim sem bral v glasilu Ljudskoprosvetnih društev (Sodobna pota) o predlogih, ki gredo vsi za tem, da se društva na podeželju ne omejujejo na diletantrizem svojih gledaliških družin, pevskih zborov in godb, marveč naj razvijajo zanimanje za dogajanje v kulturnem svetu, organizirajo gostovanja in nastope tujih kulturnih delavcev, ansamblov in podobno. Rečeno je bilo, da je treba premagati ljubosumje in strah pred konkurenco. Dogaja se namreč, da se k takim prireditvam zbere manj ljudi, kot šteje nastopajoči ansambel. Če bodo takšna načela v ljudskoprosvetnem delu res prodrli, bo tudi delo našega Sveta za kulturo in centralnih kulturnih ustanov olajšano. Prepričan sem, da bomo ob upoštevanju podanih misli in pobud diskutantov uspeli presaditi višje oblike kulture tudi na podeželje.

V svojih uvodnih pripombah se nisem dotaknil vprašanja zabave in razvedrila. To vprašanje je v poročilu obdelano. Osebnost sem prepričan, da je ljudem zabava potrebna kakor kruh. Pri tem pa smatra Svet za kulturo za svojo dolžnost, da to željo in potrebo po zabavi usmerja in kultivira. Po drugi strani pa je tudi res, da edino zabavne prireditve niso deficitne. Zato skušamo poiskati take organizacijske oblike, da bi dohodki zabavnih prireditev vsaj deloma krili izgubo kulturnih prireditev. To je primer pri »Ljubljanskem festivalu«, kjer so združene tako različne dejavnosti kot zabavni »Luna-park« in umetniško visokovredni nastopi na festivalu.

Drugih vprašanj, ki so bila zastavljena v razpravi, ne bi posebej obravnaval. Vse pripombe sem vzel na znanje in jih bom skušal upoštevati pri delu našega sveta. Čeprav sem bil prej še zelo skeptičen glede možnosti in uspešnosti našega nadaljnega dela, moram reči, da me je vaša razprava zelo opogu-

mila in se prav zaradi tega vsem diskutantom v imenu Sveta za kulturo zahvaljujem.

Ljudski odbor je nato soglasno odobril poročilo Sveta z vsemi predlogi, iznesenimi v razpravi.

## RAZPIS

Personalna komisija Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana

### razpisuje

v upravi Okrajnega ljudskega odbora naslednji mesti:

1. pomočnika okrajnega javnega pravobranilca;
2. administratorke pri okrajnem javnem pravobranilcu.

Pogoji: Pod 1. pravna fakulteta in praksa v civilno-pravnih zadevah, pod 2. nižja strokovna izobrazba in praksa v stroki.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom je vložiti do 20. jan. 1957 v uradu tajnika OLO — Mačkova ulica 1 — soba št. 13/I.

Personalna komisija OLO

# Predpisi občinskih ljudskih odborov

## OBČINA LITIJA

### 1.

V času vseljudske revolucije in množične oborožene borbe za osvoboditev slovenskega naroda, se je dne 24. decembra 1941 na Tisju pri Libergu razvila do tedaj največja borba med II. štajerskim bataljonom in nemškim okupatorjem. Ker je Osvobodilna fronta Litije in okolice aktivno in organizirano sodelovala v tej borbi, izdaja Občinski ljudski odbor Litija na podlagi 1. odstavka 15. čl. zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19/52) in 2. točke 50. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19/52) in na podlagi svoje seje dne 15. decembra 1956

## ODLOK

o razglasitvi 24. decembra za spominski praznik občine Litija

### 1. člen

24. december, dan borbe na Tisju in organiziranega sodelovanja Osvobodilne fronte Litije, se razglašajo za spominski praznik občine Litija.

### 2. člen

Neposreden pričetek praznika in proslava se določi vsako leto posebej.

### 3. člen

Prebivalstvo, Zveza borcev in ostale množične organizacije na območju občine Litija ta dan proslave s primernimi prireditvami in proslavami, z obiski partizanskih krajev ter s počastitvami spomina talcev in padlih borcev za svobodo v NOB.

### 4. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku« OLO Ljubljana in se uporablja za celo območje sedanje občine Litija.

### 5. člen

Ko prične veljati ta odlok, prenehata veljati odloka o razglasitvi občinskega praznika za območje bivšega LO MO Litija št. 725/52 z dne 5. decembra 1952 ter bivše občine Gabrovka št. 663/1-54 z dne 9. septembra 1954.

Litija, dne 15. decembra 1956.

Predsednik

Občinskega ljudskega odbora: Miha Berčič l. r.

## OBČINA LJUBLJANA-ŠIŠKA

### 2.

Na osnovi 15. in 50. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list št. 19/52), 8., 10. in 23. člena statuta občine Ljubljana-Šiška, je Občinski ljudski odbor Ljubljana-Šiška po predlogu Sveta za blagovni promet na svoji 17. seji dne 7. decembra 1956 izdal

## ODLOK

o razveljavitvi odloka o namenski uporabi lokalov

### 1. člen

Razveljavi se odlok o namenski uporabi lokalov, sprejet na 12. redni seji Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Šiška dne 13. julija 1956 objavljenega v »Glasniku« OLO Ljubljana št. 64 od 21. avgusta 1956.

### 2. člen

Ta odlok stopi takoj v veljavo. Predsednik Občinskega ljudskega odbora: Marjan Jenko l. r.

## OBČINA MENGEŠ

### 3.

Na podlagi 13. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 18-88/52), 18., 19. in 20. točke pod XXVIII/1 dela priloge 1/A Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. list FLRJ št. 34-371/55, v zvezi s 57., 58 in 59. členom Gostinskih podjetij in gostišč (Ur. list FLRJ št. 6-63/53) je Občinski ljudski odbor Mengeš sprejel na seji 12. decembra 1956 naslednji

## ODLOK

o opravljanju gostinskih storitev izven poslovnih prostorov v gostinskih podjetjih in gostiščih, o oddajanju opremljenih sob turistom in o oddajanju hrane abonementom v zasebnih gospodinjstvih na območju občine Mengeš

### I.

Opravljanje gostinskih storitev izven poslovnih prostorov gostinskih podjetij in gostišč

### 1. člen

Gostinske storitve se lahko opravljajo izven poslovnih prostorov gostinskih podjetij in gostišč na priložnostnih shodih in prireditvah (zabavah, veselicah), na sejnih, razstavah in drugih prireditvah na prostem ali v zaprtih prostorih.

### 2. člen

Za opravljanje gostinskih storitev po 1. členu tega odloka je potrebno dovoljenje, ki se izda samo za čas, dokler traja prireditev.

### 3. člen

Dovoljenje po prejšnjem členu se daje gostinskim podjetjem in gostiščem ter vsem gospodarskim in množičnim organizacijam, katerih poslovni predmet obsega tudi gostinsko delavnost ter ga izda Odsek za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora po poprejšnjem zaslišanju gostinske zbornice in pristanku pristojnega organa za občo upravo, na prošnjo organizacije, ki namerava opravljati take storitve.

Dovoljenje se izda, če organizacija, ki namerava opravljati take storitve, izpolni naslednje pogoje:

1. da prosilec nudi dovolj poročila za kulturno potrebo.

2. da poda prosilec zagotovilo, da bodo prireditveni prostori ustrezali osnovnim sanitarnim in higienskimi pogojem za opravljanje gostinskih storitev.

3. da je prireditveni prostor v nočnem času zadostno razsvetljen.

4. da je prireditveni prostor prekrbljen s primernimi stranišči.

5. da je prireditveni prostor zavarovan pred onesaženjem in prahom in da ne ovira javnega prometa.

### II.

Oddajanje opremljenih sob turistom in potnikom

### 4. člen

Zasebniki lahko oddajajo turistom in potnikom opremljene sobe v svojem stanovanju pod pogoji, predpisanimi s tem odlokom.

### 5. člen

Zasebniki, ki nameravajo oddati opremljene sobe v svojih stanovanjskih prostorih potnikom in turistom, morajo priglasiti odseku za gospodarstvo občinskega ljudskega od-

bora število in opis sob ter morebitne druge podatke o sobah.

Na podlagi priglasitve odredi Odsek za gospodarstvo pregled priglasenih sob po komisiji, ki jo sestavljajo zastopniki sanitarne inšpekcije, turistične organizacije in gostinske zbornice.

Na podlagi poročila komisije izda Odsek za gospodarstvo prošilcu dovoljenje za oddajanje sob in določi najemnino ter vpiše sobo v seznam opremljenih sob in en izvod dovoljenja dostavi krajevni turistični ali gostinski organizaciji.

Do 30. maja so dolžni vsako leto prijaviti občini sobe tisti zasebniki, ki nameravajo nuditi sobe turistom in potnikom samo občasno v času turistične sezone.

#### 6. člen

Ce je komisija mnenja, da soba ni primerna za oddajanje potnikom in turistom, da komisija prošilcu ustrezno navodilo za odpravo pomanjkljivosti. Na zahtevo izda od-

sek za gospodarstvo tudi odločbo o odklonitvi dovoljenja in vpisa v seznam opremljenih sob.

Proti odklonitvi dovoljenja ima prizadeta stranka pravico pritožbe na Svet za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora.

#### 7. člen

Zasebniki, ki bodo oddajali sobe turistom in potnikom v smislu tega odloka, smejo nuditi prenočevalcem le take storitve, ki so neposredno vezane na oddajo sob.

Oddajanje opremljenih sob v podnajem za čas daljši od 15 dni se ne šteje za oddajanje sob turistom in potnikom v smislu tega odloka.

#### 8. člen

Pridpisi o prijavljanju prebivališča veljajo tudi za potnike in turiste po tem odloku.

#### 9. člen

Ce zasebna gospodinjstva dajejo hrano več kot petim abonentom, ki

niso njihovi stalni stanovalci, se šteje to za gostinsko delavnost in je zanj potrebno dovoljenje po predpisih Uredbe o zasebnih gostiščih (Ur. list FLRJ št. 14/54).

### III.

#### Končne določbe

#### 10. člen

Za prekrške se kaznujejo z denarno kaznijo do 3000 dinarjev:

a) fizične in pravne osebe, ki niso gostinska podjetja ali gostišča, ki brez dovoljenja opravljajo gostinske storitve;

b) kdor pri oddajanju opremljenih sob turistom in potnikom ravna v nasprotju s predpisi 4. in 7. člena tega odloka.

Ce opravljajo gostinska podjetja ali gostišča gostinske storitve izven poslovnih prostorov brez dovoljenja, se kaznujejo po uredbi o gostinskih podjetjih in gostiščih (Ur. list FLRJ št. 5/54).

#### 11. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku« OLO Ljubljana, Ljubljana, 17. oktobra 1956.

Predsednik

Občinskega ljudskega odbora  
Ivan Vidali l. r.

### Vsebina

Razprava o poročilu Sveta za kulturo  
Razpis Personalne komisije

1. Odlok o razglasitvi spominskega praznika v občini Litija
2. Odlok o razveljavitvi odloka o namenih uporabi lokalov v občini Ljubljana-Sila
3. Odlok o opravljanju gostinskih storitev izven poslovnih gostinskih podjetij ali gostišč, o dajanju opremljenih sob turistom in oddajanju hrane abonentom zasebnih gospodinjstev na območju občine Mengeš

Zaključni računi za l. 1955 gospodarske organizacij: Stavbeno in pohištveno mizarstvo, Vrhnika; Kovinarske in mehanizacijske delavnice, Vrhnika.

## Izveček iz poročila o poslovanju podjetja STAVBENO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO, Vrhnika, v letu 1955

V letu 1955 je podjetje zaposlovalo povprečno 17 delavcev in uslužbencev ter doseglo 7,315.155 din prometa.

### AKTIVA

### BILANCA na dan 31. decembra 1955

| Zap. št.                                      | Naziv postavke                                    | Znesek v 000 din | Zap. št.                                             | Naziv postavke                               | Znesek v 000 din |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------|------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------------------|------------------|
| <b>A. Osnovna in izločena sredstva</b>        |                                                   |                  | <b>A. Viri osnovnih in izločenih sredstev</b>        |                                              |                  |
| 1.                                            | Osnovna sredstva                                  | 1.987            | 1.                                                   | Sklad osnovnih sredstev                      | 654              |
| 2.                                            | Investicije v teku                                | —                | 2.                                                   | Dolgoročni krediti za dokončane investicije  | 1.332            |
| 3.                                            | Izločena sredstva in druga investicijska sredstva | 394              | 3.                                                   | Razni skladi                                 | 399              |
| <b>B. Obratna sredstva</b>                    |                                                   |                  | 4.                                                   | Dolgoročni kredit za finanstranje investicij | —                |
| 4.                                            | Skupna obratna sredstva                           | 1.415            | 5.                                                   | Drugi viri finanstranja investicij           | —                |
| <b>C. Sredstva v obračunu in druga aktiva</b> |                                                   |                  | <b>B. Viri obratnih sredstev</b>                     |                                              |                  |
| 5.                                            | Kupci in druge terjatve                           | 880              | 6.                                                   | Viri obratnih sredstev (skupno)              | 1.713            |
| 6.                                            | Druga aktiva                                      | —                | <b>C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva</b> |                                              |                  |
| <b>D. Finančni uspeh</b>                      |                                                   |                  | 7.                                                   | Dobavitelji in druge obveznosti              | 584              |
| 1.                                            | Razporejeni dobiček                               | 406              | 8.                                                   | Druga pasiva                                 | —                |
| 2.                                            | Izguba                                            | —                | <b>D. Finančni uspeh</b>                             |                                              |                  |
| Skupaj:                                       |                                                   | 5.082            | 9.                                                   | Dobiček                                      | 406              |
|                                               |                                                   |                  | 10.                                                  | Kritje izgube                                | —                |
|                                               |                                                   |                  | Skupaj:                                              |                                              | 5.082            |

Vodja računovodstva:  
Vošnik Franc

Predsednik upravnega odbora:  
Kogovšek Janez

Direktor podjetja:  
Malavašič Bernard

## Izveček iz poročila o poslovanju KOVINARSKE IN MEHANIČNE DELAVNICE, Vrhnika v letu 1955

V letu 1955 je podjetje zaposlovalo povprečno 24 delavcev in uslužbencev ter doseglo 12,795.553 din prometa

### AKTIVA

### BILANCA na dan 31. decembra 1955

| Zap. št.                                      | Naziv postavke                                    | Znesek v 000 din | Zap. št.                                             | Naziv postavke                               | Znesek v 000 din |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------|------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------------------|------------------|
| <b>A. Osnovna in izločena sredstva</b>        |                                                   |                  | <b>A. Viri osnovnih in izločenih sredstev</b>        |                                              |                  |
| 1.                                            | Osnovna sredstva                                  | 5.766            | 1.                                                   | Sklad osnovnih sredstev                      | 3.070            |
| 2.                                            | Investicije v teku                                | —                | 2.                                                   | Dolgoročni krediti za dokončane investicije  | 2.089            |
| 3.                                            | Izločena sredstva in druga investicijska sredstva | 456              | 3.                                                   | Razni skladi                                 | 550              |
| <b>B. Obratna sredstva</b>                    |                                                   |                  | 4.                                                   | Dolgoročni kredit za finanstranje investicij | —                |
| 4.                                            | Skupna obratna sredstva                           | 1.435            | 5.                                                   | Drugi viri finanstranja investicij           | —                |
| <b>C. Sredstva v obračunu in druga aktiva</b> |                                                   |                  | <b>B. Viri obratnih sredstev</b>                     |                                              |                  |
| 5.                                            | Kupci in druge terjatve                           | 667              | 6.                                                   | Viri obratnih sredstev (skupno)              | 1.435            |
| 6.                                            | Druga aktiva                                      | —                | <b>C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva</b> |                                              |                  |
| <b>D. Finančni uspeh</b>                      |                                                   |                  | 7.                                                   | Dobavitelji in druge obveznosti              | 579              |
| 1.                                            | Razporejeni dobiček                               | 1.117            | 8.                                                   | Druga pasiva                                 | —                |
| 2.                                            | Izguba                                            | —                | <b>D. Finančni uspeh</b>                             |                                              |                  |
| Skupaj:                                       |                                                   | 9.441            | 9.                                                   | Dobiček                                      | 1.117            |
|                                               |                                                   |                  | 10.                                                  | Kritje izgube                                | —                |
|                                               |                                                   |                  | Skupaj:                                              |                                              | 9.441            |

Vodja računovodstva:  
Vošnik Franc

Predsednik upravnega odbora:  
Ferjančič Franc

Direktor podjetja:  
Voljč Anton